

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Навчально-методичні матеріали

до вивчення дисципліни

«Управління фінансами страхових компаній»,

для студентів, які навчаються за програмами підготовки магістрів
спеціальності: 072 – фінанси, банківська справа та страхування

Дніпро НМетАУ 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Кафедра: **фінансів**

”Затверджую”
Перший проректор
проф. В.П. Іващенко

’ ___ ’ _____ р.

Програма навчальної дисципліни

„Управління фінансами страхових компаній”

Спеціальність: **072 – Фінанси, банківська справа,
страхування**

Рівень вищої освіти: **магістерський**

Розподіл навчальних годин (денна форма навчання)

	Усього	четверті	
		I	II
Усього годин за навчальним планом	90		
у тому числі:			
Аудиторні заняття	40	24	16
з них:			
лекції	24	16	8
лабораторні роботи	8	4	4
практичні заняття	8	4	4
семінарські заняття	-		
Самостійна робота	50		
у тому числі при :			
підготовці до аудиторних занять	20	12	8
підготовці до модульних контрольних робіт	9	6	3
виконанні курсових проектів (робіт)	-		
виконанні індивідуальних завдань	-		
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	21	18	3
Підсумковий контроль			Екзам.

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна "Управління фінансами страхових компаній" є вибірковою для вивчення студентами, які навчаються за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмою підготовки магістрів, і входить до циклу дисциплін фахової підготовки.

Мета вивчення дисципліни – засвоєння основних теоретичних положень та набуття практичних навичок щодо сутності фінансів страхових компаній (а саме: сутності, значення та функції фінансів страхових компаній, управління фінансами страхових компаній, змісту, цілей та напрямків державного регулювання фінансів страховиків, управління фінансовими ресурсами страховика тощо).

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність, принципи та функції фінансів страхової компанії;
- основні завдання та сутність фінансової діяльності страхових компаній;
- порядок формування фінансових ресурсів страхової компанії;
- принципи планування та зміст фінансових планів страхової компанії;
- підходи та особливості оцінки фінансового стану, платоспроможності та фінансової надійності страхових компаній;

вміти:

- аналізувати склад та структури фінансових ресурсів страхової компанії;
- визначити фінансові результати страхової компанії;
- розрахувати показники платоспроможності та надійності страхової організації;
- скласти баланс доходів та видатків страхової компанії;
- розрахувати та проаналізувати основні статистичні показники страхової діяльності;
- застосувати методи розрахунку страхових резервів.

Критерії успішності – позитивні результати з усіх модулів та отримання позитивних оцінок з дисципліни за результатами екзамену, що складається з двох частин. Перша частина екзамену проводиться наприкінці I четверті, а друга – наприкінці II четверті.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти екзаменаційних тестових завдань.

Структура дисципліни

Мо- дуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Форма модульного контролю
I	Модуль 1. Теоретико-організаційні засади управління фінансами страхових компаній		
	Лекції: Сутність управління фінансами страхових компаній	2	Контрольна робота (тестування)
	Фінансова діяльність страховика, основи її організації і управління	4	
	Управління фінансовим потенціалом страхових організацій	4	
	Практичні заняття: Склад та структура фінансових ресурсів страхової організації	4	
	Самостійна робота: Підготовка до аудиторних занять	7	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях 1. Менеджмент залучення позикових коштів. 2. Фінансова безпека страхових компаній.	6	
	Підготовка та складання модульного контролю	3	
	У с ь о г о:	30	
II	Модуль 2. Управління страховими резервами		
	Лекції Страхові резерви і їх місце в процесі управління фінансовими ресурсами страховика	4	Контрольна робота (тестування)
	Страхові резерви страхової організації: принципи і порядок розміщення	2	
	Лабораторні роботи		
	Методи розрахунку резерву незароблених премій	2	
	Розрахунок резервів збитків. Порядок розрахунку стабілізаційного резерву	2	
	Самостійна робота Підготовка до аудиторних занять	5	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях 1. Математичні основи побудови резерву внесків зі страхування життя 2. Методи розрахунку технічних резервів 3. Система управління страховими резервами	12	
	Підготовка та складання модульного контролю	3	
	У с ь о г о:	30	

Мо- дуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Форма модульного контролю
ІІІ	Модуль 3. Фінансові результати, планування та бюджетування страхових компаній		
	Лекції Фінансові результати діяльності страхових організацій	2	Контрольна робота (тестування)
	Фінансове планування, бюджетування і контролінг діяльності страхових компаній	4	
	Фінансовий стан страховика та його оцінка	2	
	Практичні заняття: Розрахунок фінансових результатів та показників надійності страхової організації	4	
	Лабораторні роботи		
	Складання балансу доходів та видатків страхової компанії	4	
	Самостійна робота Підготовка до аудиторних занять	8	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях Оподаткування страхових компаній	3	
	Підготовка та складання модульного контролю	3	
	У с ь о г о:	30	

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Сутність управління фінансами страхових компаній Сутність управління фінансами страхових компаній. Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності і специфічна фінансова установа. Фінансова безпека страхових компаній. Сутність, значення та функції фінансів страхових компаній. Управління фінансами страхових компаній. Фінансовий механізм страхових організацій: структура та складові елементи. Зміст, цілі та напрямки державного регулювання фінансів страховиків.	2
2	Фінансова діяльність страховика, основи її організації і управління Основні завдання фінансової діяльності страхових компаній. Зміст та напрямки фінансової роботи в страхових організаціях. Фінансовий служба страхових компаній, її завдання і принципи побудови. Призначення і склад фінансової звітності страхових організацій. Система фінансового управління страхових компаній та її ефективність.	4
3	Управління фінансовим потенціалом страхових організацій Фінансовий потенціал страховика: принципи управління. Порядок формування власних фінансових ресурсів страхових організацій. Позикові фінансові ресурси страхових компаній, їх структура і особливості утворення. Вартість капіталу страхової організації: поняття та основи управління	4
4	Страхові резерви і їх місце в процесі управління фінансовими ресурсами страховика Поняття, склад страхових резервів та їх вплив на забезпечення фінансової стабільності страховика. Технічні резерви: їх економічна природа, склад і методи розрахунку. Значення та особливості формування резервів із страхування життя.	4
5	Страхові резерви страхової організації: принципи і порядок розміщення Необхідність державного регулювання розміщення коштів страхових резервів. Принципи і порядок розміщення страхових резервів. Система управління страховими резервами	2
6	Фінансові результати діяльності страхових організацій Сутність грошових надходжень страховиків і їх класифікація. Страхові премії як основне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності. Грошові надходження страховиків від інвестиційної та фінансової діяльності; інші доходи. Доходи страхових організацій, їх економічний зміст і особливості формування. Сутність, склад і порядок здійснення витрат страховика. Прибуток страхових компаній, його формування і розподіл.	2
7	Фінансове планування, бюджетування і контролінг діяльності страхових компаній Мета, завдання та особливості фінансового планування діяльності страховика. Фінансовий план страхових компаній: зміст, значення,	4

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	види та порядок складання. Бюджетування в системі оперативного фінансового планування діяльності страхових організацій. Контролінг діяльності страховиків, його сутність, завдання та функції.	
8	Фінансовий стан страховика та його оцінка Сутність, складові елементи та стадії фінансового стану страхових організацій. Необхідність, мета та механізм оцінки фінансового стану страховика. Фінансова надійність і стійкість страхової організації, критерії їх визначення. Поняття платоспроможності страхових компаній, показники її оцінки. Порядок розрахунку фактичного і нормативного запасів платоспроможності страховика. Оцінка фінансового стану страхових організацій за допомогою тестів раннього реагування. Загальна характеристика вимог до платоспроможності страховиків згідно Директив ЄС. Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній.	2

Лабораторні роботи

№ роботи	Тема заняття	Тривалість (годин)
1	Методи розрахунку резерву незароблених премій	2
2	Розрахунок резервів збитків. Порядок розрахунку стабілізаційного резерву	2
3	Складання балансу доходів та видатків страхової компанії	4

Практичні заняття

№ роботи	Тема заняття	Тривалість (годин)
1	Склад та структура фінансових ресурсів страхової організації	4
2	Розрахунок фінансових результатів та показників надійності страхової організації	4

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	1. Менеджмент залучення позикових коштів. [6, С. 57 - 61] 2. Фінансова безпека страхових компаній [6, С. 10 - 12].	6
2	1. Математичні основи побудови резерву внесків зі страхування життя [5, С. 178 – 189]. 2. Методи розрахунку технічних резервів [6, С. 68 – 71]. 3. Система управління страховими резервами [6, С. 80 – 83].	12
3	Оподаткування страхових компаній [3, С. 166 – 187; 6, С. 101 - 110].	3

Рекомендована література

1. Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 28.12.2015 // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» в редакції Закону від 01.01.2016 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
4. Діденко Ю.Ю. Фінанси страхових організацій. Навчальний посібник / Ю.Ю. Діденко, О.О. Бондар. – Харків: ХАІ, 2014. – 135 с.
5. Основи актуарних розрахунків : Навчально-методичний посібник / С.М. Лаптев, В.І. Грушко, М.П. Денисенко та ін. – К.: Алерта, 2004. – 328 с.
6. Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій : Навч. пос. / О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич - Одеса: Атлант, 2015 – 258 с.
7. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. Осадець С.С. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

Укладачі: доцент, к.е.н.

/ І.Г. Аберніхіна /

Завідувач кафедри фінансів, доцент, к.е.н.

/ І.Г. Сокиринська /

Програму затверджено на засіданні НМК за спеціальністю
072 – *“Фінанси, банківська справа, страхування”*
протокол № _____ від «___» _____ р.

Голова НМК за спеціальністю, доцент, к.е.н.

/ І.Г. Сокиринська /

Узгоджено:

Начальник навчального відділу

/В.В. Туріщев/

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема: Склад та структура фінансових ресурсів страхової організації

Теоретичними положеннями для практичного заняття є лекційні матеріали за темою «Управління фінансовим потенціалом страхових організацій».

Після вивчення лекційних матеріалів для закріплення теми студент повинен виконати наступні завдання та відповісти на контрольні запитання.

Завдання для самостійного виконання

Завдання 1. Сформууйте джерела формування власного та залученого капіталу страхової компанії: зареєстрований (пайовий) капітал, страхові резерви, доходи майбутніх періодів, резервний капітал, нерозподілений прибуток, кредиторська заборгованість, вилучений капітал, цільове фінансування, додатковий капітал, довгострокові кредити банку, неоплачений капітал, короткострокові кредити банку.

Таблиця – Джерела формування капіталу страхової компанії

Джерела капіталу	Види капіталу відповідного джерела

Завдання 2. Надайте коротку характеристику видам власного капіталу страхової компанії.

Завдання 3. Надайте коротку характеристику видам залученого капіталу страхової компанії.

Завдання 4. Надайте коротку характеристику видам позикового капіталу страхової компанії.

Завдання 5. Надайте характеристику іншим видам ресурсів страхової компанії (окрім фінансових): основні засоби, трудові ресурси, інформаційні ресурси.

Завдання 6. Проаналізуйте склад та структуру фінансових ресурсів страхової організації за наступними даними (таблиця 1). Аналіз провести за формою, наведеною в таблиці 2. За результатами аналізу зробити висновки.

Таблиця 1 – Вихідні дані для аналізу складу та структури фінансових ресурсів страхової компанії

Вид фінансового ресурсу	Минулий період	Поточний період
Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	55000	55000
Капітал у дооцінках	421	421

Додатковий капітал	157	157
Резервний капітал	567831	567831
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	33337	(18321)
Інші резерви	1868	3299
Разом власного капіталу	658614	608387
Залучений капітал		
Страхові резерви	40149	58132
у тому числі:		
резерви збитків або резерви належних виплат	8679	14531
резерви незароблених премій	31470	43601
Разом залученого капіталу	40149	58132
Позиковий капітал		
<i>Довгострокові зобов'язання</i>		
Відстрочені податкові зобов'язання	1020	1095
<i>Короткострокові зобов'язання</i>	22299	26444
Разом позикового капіталу	23319	27539
Разом фінансових ресурсів	розрахувати	розрахувати

Відстрочене податкове зобов'язання визнається у разі наявності тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Тимчасові різниці, що підлягають оподаткуванню та є наслідком фінансових інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, **визначаються відстроченим податковим зобов'язанням**.

Тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню та є наслідком інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, **визначаються відстроченим податковим активом за умов:**

- анулювання тимчасових різниць протягом 12-ти місяців з дати Балансу;
- очікування податкового прибутку, достатнього для списання тимчасової різниці.

Якщо податкові збитки і податкові пільги перенесені на майбутні періоди, то відстрочений податковий актив визнається у разі очікування у майбутньому прибутку, достатнього для відшкодування цих збитків і відшкодування пільгами.

Таблиця 2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових ресурсів страхової компанії

Вид фінансового ресурсу	Минулий період	Питом а вага ресурсу	Поточний період	Питом а вага ресурсу	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення	Структурні зрушення
Власний капітал							
Зареєстрований (пайвий) капітал	55000		55000				
Капітал у дооцінках	421		421				
Додатковий капітал	157		157				
Резервний капітал	567831		567831				
Нерозподілений	33337		(18321)				

прибуток (непокритий збиток)							
Інші резерви	1868		3299				
Разом власного капіталу	658614		608387				
Залучений капітал							
Страхові резерви	40149		58132				
у тому числі:							
резерви збитків або резерви належних виплат	8679		14531				
резерви незароблених премій	31470		43601				
Разом залученого капіталу	40149		58132				
Позиковий капітал							
<i>Довгострокові зобов'язання</i>							
Відстрочені податкові зобов'язання	1020		1095				
<i>Короткостроков і зобов'язання</i>	22299		26444				
Разом позикового капіталу	23319		27539				
Разом фінансових ресурсів							

Контрольні запитання

- 1.Розкрийте зміст та особливості страхової діяльності.
- 2.Розкрийте зміст фінансів страхової організації.
- 3.Охарактеризуйте фінансові відносини страхової організації з іншими суб'єктами господарювання.
- 4.Дайте характеристику складу та структурі фінансових ресурсів страхової організації.

Рекомендована література

- 1.Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 28.12.2015 // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
- 2.Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
- 3.Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій : Навч. пос. / О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич - Одеса: Атлант, 2015 – 258 с.

Практичне заняття 2

Тема: Розрахунок фінансових результатів та показників надійності страхової організації

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо розрахунку основних показників надійності та фінансових результатів страхової організації.

Стислі теоретичні положення

Теоретичними положеннями для практичного заняття є лекційні матеріали за темою «Фінансовий стан страховика та його оцінка» та «Фінансові результати діяльності страхових організацій».

Після вивчення лекційних матеріалів для закріплення теми студент повинен виконати наступні завдання.

Завдання для самостійного розв'язання

Завдання 1. Визначити фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює ризикові види страхування. Зробити висновки щодо виконання ним вимог закону України «Про страхування» стосовно рівня платоспроможності страхової компанії.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунків

Показники	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Сума премій, що надійшли протягом року	СП	284710
Сума довгострокових зобов'язань і забезпечень	СДЗЗ	245325
Сума поточних зобов'язань і забезпечень	СПЗЗ	14725
Сума премій переданих у перестраховування	СПП	82172
Валюта балансу	ВБ	531124
Сума нематеріальних активів	НА	10094
Сума сплаченого страхового відшкодування	СССВ	100370
Частка страхових сум компенсованих перестраховиками	ЧССКП	19521

Завдання 2. Оцінити стан фінансової надійності страховика за наведеними вихідними даними.

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку показників фінансової надійності страховика

Показник	Сума, тис. грн.	
	Кінець періоду	Початок періоду
Дебіторська заборгованість	77065	
Капітал (розрахувати)		
Активи	531124	569508
Нематеріальні активи	10094	8573
Довгострокові зобов'язання	245325	269783
Поточні зобов'язання	14725	57215
Страхові виплати	117899	
Страхові премії	388222	351733
Страхові премії перестраховикам	82172	103466

Грошові кошти та їх еквіваленти	77851	
ЧЗСП (розрахувати)		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	1819	39352
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-19521	30738
Адміністративні витрати	35183	
Витрати на збут	126096	
Інші операційні витрати	75816	
Собівартість послуг	0	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	100370	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-1464	
Інші операційні доходи	61623	
Інші фінансові доходи	12256	
Інші доходи	48	
Інші витрати	10	
Фінансові витрати	1561	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	18053	
Чистий фінансовий результат (розрахувати)		
Чисті страхові резерви (розрахувати)		
Страхові резерви	236883	
Частка перестраховиків в страхових резервах	91381	
Обсяг фінансових інвестицій	147230	179923
Прибуток від фінансової діяльності (розрахувати)		

Задача 3. За вихідними даними таблиці 3 розрахувати чистий фінансовий результат діяльності страхової компанії.

Таблиця 3

Вихідні дані для розрахунку чистого фінансового результату діяльності СК

Показник	Умовні позначення	Сума, тис. грн.
Премії підписані, валова сума	П1	782313
Премії, передані у перестраховання	П2	30017
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	З1	77525
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	З2	-129
Адміністративні витрати	АВ	209337
Витрати на збут	ВЗ	169508
Інші операційні витрати	ІОВ	48180
Собівартість послуг	С	16075
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	ЧЗСВ	352075
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	Д(В)ЗСР	-4615
Інші операційні доходи	ІОД	106389
Інші фінансові доходи	ІФД	44988
Інші доходи	ІД	248809
Інші витрати	ІВ	162825
Витрати (дохід) з податку на прибуток	ПП	41303

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторна робота 1

Тема: Методи розрахунку резерву незароблених премій

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо розрахунку резерву незароблених премій; набуття навичок щодо розрахунку резерву незароблених премій.

Короткий опис роботи.

У процесі виконання роботи студент повинен:

1. Відповісти на теоретичні питання у відповідності до теми роботи.
2. Ознайомитись і виконати поставлене завдання щодо розрахунку резерву незароблених премій, приклад якого наведено в додатку 1.

Теоретична основа роботи.

Теоретичною основою роботи є тема: «Страхові резерви і їх місце в процесі управління фінансовими ресурсами страховика». Перед початком виконання лабораторної роботи студент повинен вивчити основні положення цієї теми (використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу) і відповісти на наступні питання:

1. Дайте характеристику технічних резервів із загального страхування.
2. Визначте основні складові технічних резервів із загального страхування.
3. Охарактеризуйте резерви премій та методи їх формування.
4. Охарактеризуйте інші види технічних резервів та методи їх формування.
5. Дайте характеристику резервів із страхування життя.
6. Розкрийте порядок розрахунку резерву довгострокових зобов'язань та належних виплат страхових сум.

Виконання роботи.

Виконуючи роботу, необхідно дотримуватись наступної інструкції:

1. Запустити програму Excel.
2. Використовуючи приклади, виконати задачі для самостійного розв'язання за варіантами, наведеними в Додатку 1.

Результат роботи повинен бути представлений у вигляді розрахункового файлу.

Додаток 1

Задачі для самостійного розв'язання.

Задача 1. Страхова компанія уклала договори страхування транспортних засобів на різні строки. Необхідно розрахувати величину резерву незароблених премій на звітну дату за цими договорами з урахуванням тривалості договорів та надходжень страхових премій методом «1/365». Вихідні дані за договорами наведено в таблиці.

Розрахунок резерву незаробленої премії представити у вигляді табл.

Таблиця

Розрахунок резерву незароблених премій

Договір страхування транспортних засобів	Розмір страхової премії, грн.	Строк дії договору страхування, дні	Кількість днів, що пройшли з моменту початку дії договору страхування до звітної дати, дні	Резерв незароблених премій, грн.
Разом				

Задача 2. Надходження страхових премій за договорами страхування вантажів, укладених строком на 1 рік по кварталах минулого року склала (див. табл. 2, додатку 1). Розрахувати резерв незароблених премій на 1 січня поточного року методом «1/4», «1/8», «1/24» і порівняти результати. Результати розрахунку представити у вигляді таблиці.

Таблиця

Розрахунок резерву незароблених премій трьома методами

Надходження премій	Сума, тис. грн.	РНП методом «1/4»	РНП методом «1/8»	РНП методом «1/24»
За кварталами				
1				
2				
3				
4				

Задача 3. Страховий внесок за договором страхування домашнього майна у звітному періоді склав 680 грн. Комісійна винагорода по договору становить 8%, резерв попереджувальних заходів щодо втрати та пошкодження майна становить 17% від суми страхового внеску. До звітної дати з моменту укладання договору минуло 42 дні. Договір укладений на 192 днів. Розрахувати резерв незаробленої премії за цим договором страхування. Вихідні дані за варіантами надаються викладачем.

Задача 4. Надходження страхових премій в страховій компанії за місяцями склало, тис. грн. (табл. 4, додатку 1). Розрахувати резерв незароблених премій на кінець поточного року методом «1/24».

Лабораторна робота 2

Тема: Розрахунок резервів збитків. Порядок розрахунку стабілізаційного резерву

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо розрахунку резервів збитку; набуття навичок щодо розрахунку стабілізаційного резерву.

Короткий опис роботи.

У процесі виконання роботи студент повинен:

1. Відповісти на теоретичні питання у відповідності до теми роботи.
2. Ознайомитись і виконати поставлене завдання щодо розрахунку резервів, приклади якого наведено в **додатку 1**.

Теоретична основа роботи.

Теоретичною основою роботи є тема: «Страхові резерви і їх місце в процесі управління фінансовими ресурсами страховика», та тема «Страхові резерви страхової організації: принципи і порядок розміщення». Перед початком виконання лабораторної роботи студент повинен вивчити основні положення цієї теми (використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу) і відповісти на наступні питання:

1. Дайте коротку характеристику резервів, що формують страхові компанії згідно з законодавством України.
2. Які ще резерви можуть формувати страхові компанії.
3. Яким чином страхові компанії розміщують сформовані резерви.

Виконання роботи.

Виконуючи роботу, необхідно дотримуватись наступної інструкції:

1. Запустити програму Excel.
2. Розрахувати задачі для самостійного розв'язання.

Результат роботи повинен бути представлений у вигляді розрахункового файлу.

Додаток 1

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 1. Сума заявлених у зв'язку зі страховими випадками претензій за звітний квартал становила 2100 тис. грн. Розмір здійснених страхових виплат за даний період – 1950 тис. грн. Невиплачені збитки за періоди, що передують звітному – 1350 тис. грн. Розрахувати резерв заявлених, але не виплачених збитків.

Задача 2.

Зароблені страхові платежі у 1 кварталі – 2120 тис. грн., у 2 кварталі – 2090 тис. грн., у 3 кварталі – 1980 тис. грн., у 4 кварталі - 1350 тис. грн. При цьому у 1 кварталі – 68% платежів передано на перестраховання. Розрахувати резерв збитків, які виникли, але не заявлені.

Задача 3. Резерв коливань збитковості на початок звітного періоду – 155 тис. грн. Фактичні виплати у звітному періоді (за вирахуванням частки перестраховика) – 360 тис. грн. Величина резерву заявлених, але не виплачених збитків на початок і на кінець звітного періоду (за вирахуванням частки перестраховика) становила 210 і 200 тис. грн. відповідно; величина резерву збитків, які виникли, але не заявлені, на початок і на кінець звітного періоду (за вирахуванням частки перестраховика) становила 160 і 150 тис.

грн. відповідно. Зароблена страхова премія – 1800 тис. грн. Очікуваний рівень збитковості, який взято за основу при розрахунку тарифної ставки за видом страхування – 0,2.

Задача 4. Страховик проводить розрахунок стабілізаційного резерву станом на кінець звітної періоду за договорами страхування підприємницьких (фінансових) ризиків та договорів страхування вантажів.

Задача не ускладнена умовами передачі ризиків у перестраховання за даними договорами страхування.

За звітний період за договорами страхування є наступні дані (табл. 1). Витрати з ведення договорів страхування підприємницьких (фінансових) ризиків (прямі і непрямі) склали 40120 грн.

У відповідності з Правилами формування страхових резервів за договорами страхування підприємницьких ризиків, передбачений обов'язковий порядок формування стабілізаційного резерву; за договорами страхування вантажів стабілізаційний резерв формується у разі 10%-ого відхилення коефіцієнта збитків, що відбулися від середнього значення даного коефіцієнту.

Коефіцієнти збитків, що відбулися зі страхування вантажів за періоди, що передують звітному, становили: 0,54; 0,84; 0,71; 0,63.

Зароблена премія за договорами страхування вантажів за період, що передує звітному, склала 403000 грн.

Лабораторна робота 3

Тема: Складання балансу доходів та видатків страхової компанії

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо складання балансу доходів і видатків страхової компанії; набуття навичок щодо складання балансу доходів і видатків страхової компанії.

Короткий опис роботи.

У процесі виконання роботи студент повинен:

1. Відповісти на теоретичні питання у відповідності до теми роботи.
2. Ознайомитись і виконати поставлене завдання щодо складання балансу доходів і видатків страхової компанії наведеного в **додатку 1**.

Теоретична основа роботи.

Теоретичною основою роботи є тема: «Фінансові результати діяльності страхових організацій». Перед початком виконання лабораторної роботи студент повинен вивчити основні положення цієї теми (використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу) і відповісти на наступні питання:

1. Розкрийте структуру доходів страхової компанії.
2. Охарактеризуйте основні групи видатків страхової компанії.
3. Розкрийте порядок складання балансу доходів і видатків страхової компанії.

Виконання роботи.

Виконуючи роботу, необхідно дотримуватись наступної інструкції:

1. Запустити програму Excel.
2. Розрахувати задачі для самостійного розв'язання.

Результат роботи повинен бути представлений у вигляді розрахункового файлу.

Додаток 1

Завдання для самостійного розв'язання

Страхова компанія займається ризиковими видами страхування. На підставі вихідних даних скласти баланс доходів та видатків страхової компанії. Визначити результати діяльності.

Таблиця. – Вихідні дані для складання балансу доходів та видатків страхової компанії

Показники	Сума, тис. грн.			
	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.
1. Надходження страхових платежів	5428,8	7264,4	3951,9	6517,5
2. Частки страхових платежів, що повертаються страхувальникам (перестраховальникам) у разі дострокового припинення дії договорів страхування (перестраховування) (р. 10=1-2)	1531,4	2700,4	902,7	1151,9
Частки страхових платежів (премій, внесків), належні перестраховикам (р. 20)	117,9	2103,9	1270,1	2128,2
Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на початок звітного періоду (р. 30)	6817,9	5773,8	5510,9	4422,9
Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на кінець звітного періоду (р. 40)	5773,8	5510,9	4422,9	5348,9
Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на початок звітного періоду (р. 50)	496,9	313,9	1363,7	1627,2
Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на кінець звітного періоду (р. 60)	313,9	1363,7	1627,2	2205,8
Суми, що повертаються із технічних резервів, інших, ніж резерви незароблених премій (р. 130)	105	0	0	75
Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками (р. 150)	16,8	9	11,9	39
Суми, що отримуються в результаті реалізації переданого страхувальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки (р. 180)	2,3	0	0	0
Інші операційні доходи (р. 200)	1036	0	26,7	46,7
Фінансові доходи (р. 210)	80,3	82,1	81,9	64,1
Інші доходи (р. 220)	3000	3000	2000	3000
Надзвичайні доходи (р. 230)	0	0	0	0
Страхові виплати та страхові відшкодування (р. 240)	89	63,8	134,4	219,9
Відрахування у технічні резерви, інші, ніж резерви незароблених премій (р. 260)	0	120	0	0
Інші адміністративні витрати (р. 350)	291	298,3	309	313,9
Інші витрати на збут послуг (р. 360)	64,9	196	12,7	40,2
Інші операційні витрати (р. 370)	352,4	137,9	190,2	584
Фінансові витрати (р. 380)	0	0	0	0
Інші витрати (р. 390)	3005,8	3005,7	2007,6	3010,2

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ

Розділи програми, які не викладаються на лекціях

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	1. Менеджмент залучення позикових коштів. [6, С. 57 - 61] 2. Фінансова безпека страхових компаній [6, С. 10 - 12].	6
2	4. Математичні основи побудови резерву внесків зі страхування життя [5, С. 178 – 189]. 5. Методи розрахунку технічних резервів [6, С. 68 – 71]. 6. Система управління страховими резервами [6, С. 80 – 83].	12
3	Оподаткування страхових компаній [3, С. 166 – 187; 6, С. 101 - 110].	3

За кожної теми самостійного опрацювання студентом складається короткий опорний конспект в рукописному вигляді в окремому зошиті.

Рекомендована література

1. Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 28.12.2015 // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» в редакції Закону від 01.01.2016 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
4. Діденко Ю.Ю. Фінанси страхових організацій. Навчальний посібник / Ю.Ю. Діденко, О.О. Бондар. – Харків: ХАІ, 2014. – 135 с.
5. Основи актуарних розрахунків : Навчально-методичний посібник / С.М. Лаптев, В.І. Грушко, М.П. Денисенко та ін. – К.: Алерта, 2004. – 328 с.
6. Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій : Навч. пос. / О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич - Одеса: Атлант, 2015 – 258 с.
7. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. Осадець С.С. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.